

Nr 703

Av herrar Kollberg och Källenius, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 163, med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition 163 föreslås, att energiskatten på bl. a. flytande och fasta bränslen tillfälligt höjes från och med den 1 januari 1960. I fråga om de fasta bränslena föreslås, att skattesatsen höjes med 8 kronor per ton för stenkol och 9 kronor per ton för koks. I fråga om eldningsolja utgör den föreslagna höjningen 10 kronor per kbm.

Utredningar har förebragts, som klart visar, att energiskatten icke uppfyller det av finansministern principiellt uppställda kravet om neutral verkan på rådande produktions- och konsumtionsstruktur. Tvärtom måste denna form av indirekt beskattning verka hämmande på näringslivets produktivitet och konkurrensförmåga. Denna nackdel, som vidlåder den redan nu utgående energiskatten, skulle genom den föreslagna förhöjningen ytterligare skärpas och kostnadsläget höjas.

Bristen på nationella tillgångar av fossila bränslen och brännolja, långa transportleder och en ofta förekommande dubbelprissättning till landets nackdel har sedan lång tid tillbaka utgjort en kännbar belastning för den svenska industrien.

Verkningarna av energibeskattningen kan lämpligen belysas med förhållandena inom en av våra viktigaste basindustrier, nämligen järnhanteringen.

I sitt inledningsanförande vid Jernkontorets tekniska diskussionsmöte in-
nevarande år meddelade bruksdisponenten R. Wijkander, att han hade beräknat det skattebelopp, som järnhanteringen betalar i energiskatt för elkraft, kol, koks och olja, till drygt 18 milj. kronor per år, varav på fossila bränslen ca 12 milj. kronor. Energiskatten skulle för järnhanteringsens vidkommande enligt Wijkander motsvara ungefär 20 procent av det belopp, vartill den direkta bolagsskatten belöper sig. (Härvid är att märka, att energiskatten utgår oberoende av om rörelsen visar vinst eller förlust.)

Energiskatten innebär alltså redan i nuvarande omfattning och form en mycket avsevärd belastning för den svenska järnhanteringen. Järnhanteringen svarar för uppskattningsvis 86 procent av den totala svenska industriella förbrukningen av koks. Järn- och stålverken svarar för ca 12 procent av den totala industriella förbrukningen av eldningsolja och 19 procent av den industriella förbrukningen av elenergi.

Den svenska järnhanteringen har genom en rad av bränslebesparande konstruktioner och åtgärder kommit att bli en föregångare på bränsleekonomiens

område och i själva verket uppnått en lägre koksåtgång i masugnarna än vad i regel är fallet utomlands; detta innebär å andra sidan icke att vår kostnadsnackdel i alla lägen neutraliserats. De övriga järnproducerande länderna har givetvis följt efter och successivt kunnat minska sin koksåtgång vid tackjärnstillverkningen. Detta framgår av följande ur ECE:s statistik hämtade uppgifter om den kontinuerliga minskningen i koksåtgången vid masugnar:

	1930	1938	1950	1957
England jämförelsetal	100	90	82	75
Sovjet jämförelsetal	100	92	83	69

Samma tendens har gjort sig gällande i samtliga ledande järnproducerande länder i Europa.

Den svenska järnhanteringen har även varit en föregångare då det gällt att ersätta de fasta bränslena med flytande. De svenska insatserna på oljeeldningens område har väckt stor uppmärksamhet i utlandet, där man nu slagit in på samma linje. Vi kan därför inte räkna med någon bestående fördel i detta hänseende.

Den *tillfälliga* energiskatten motsvarar en förhöjning av hittills utgående energiskatt med

för stenkol	67 %
för koks	64 %
för eldningsolja 1 och 2	40 %
för eldningsolja 3 och högre	62 %

Bruksdisponenten N. Elfström uppskattar — enligt ett anförande å Arbetsarnas Aromsämssa i Västerås den 31 oktober 1959 — för Fagersta bruks AB:s del, att utgiftsökningen på grund av den förhöjda energiskatten motsvarar en höjning av arbetslönerna med 2 procent.

I förslaget till tillfällig energiskatt anföres, att bränslena sedan Suezkrisen blivit billigare. Vare sig denna prisutveckling har sin grund i en stark konkurrens eller i sänkta råvarupriser eller lägre transportkostnader, är motiveringen ej bärande. En förbättring av våra »terms of trade» bör ej reduceras genom skatteåtgärder utan bör i stället komma hela samhället till godo genom att stärka näringslivets konkurrenskraft. Man får ej heller glömma, att även våra utländska konkurrenter fått sina bränsleutgifter sänkta.

Beträffande de särskilda skattebelagda bränslena torde följande få anföras.

Stenkol

Förbrukningen av stenkol vid järnverken har nedgått, sedan kolet i stor utsträckning ersatts med olja. Den totala industriella förbrukningen av stenkol inom alla branscher är dock alltså ca 700 000 ton (1957).

Koks

Kokstackjärn användes uteslutande såsom råvara för vidare förädling inom stålverk och gjuterier. Gjutgods från tackjärnsgjuterier användes huvudsakligen såsom halvfabrikat i mekaniska och andra industrier.

Viss export av svenskt kokstackjärn och gjutgods förekommer. Priserna på världsmarknaden för dessa produkter är hårt pressade. Vid export restitueras icke den erlagda energiskatten.

Regelbundet förekommer även en betydande import av kokstackjärn och gjutgods. Denna import är inte belastad med energiskatt. De svenska tackjärnstillverkarna och gjuterierna har därigenom blivit sämre ställda än sina utländska konkurrenter. Under 1958 och våren 1959 har sysselsättnings svårigheter framträtt inom dessa industrier.

Den tillfälliga energiskatten på koks för tackjärnstillverkning skulle medföra en kostnadsstegring för handelsjärnverken med upp till 4 kronor per ton färdigt varmvalsat stål.

Olja

Förhöjningen av skatten på eldningsolja med 10 kronor per kbm skulle medföra en kostnadsökning för produktionen av färdigt varmvalsat stål med i runt tal 3 kronor per ton. Vid längre gående förädling av stålet (kallbearbetning etc.) blir kostnadsökningen större.

Vad här ovan har anförts såsom ett exempel har motsvarighet inom flera andra starkt bränsleförbrukande industrier, bland dem åtskilliga av våra främsta exportindustrier, såsom massa- och pappersindustrin.

De svenska statsmakterna har intagit en positiv ståndpunkt till de nu aktuella ekonomiska samarbetssträvandena i Europa. Det är allmänt erkänt, att ett friare varuutbyte i Europa såsom förutsättning bör ha att råvaror och bränslen bli tillgängliga på lika villkor för alla de i samarbetet deltagande parterna. Det synes angeläget, att Sveriges interna ekonomiska politik anpassas till denna princip och att sålunda våra råvaru- och bränsleförbrukande industrier — vilka inom och utom landet har att hävda sig i en hård konkurrens — ej genom en ytterligare pålaga å de fasta och flytande bränslena ännu mer diskrimineras i förhållande till sina utländska medtävlare.

Under återopande av det anförda hemställer vi,

att — därest riksdagen beslutar om en tillfällig förhöjning av den allmänna energiskatten — ifrån denna förhöjning skall undantagas fasta och flytande bränslen, som användes inom industriell produktion.

Stockholm den 6 november 1959

Gustaf Kollberg

Sten Källenius